

Οδηγίες διδασκαλίας
για τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και
Λογοτεχνία στο Λύκειο,
στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης
και του εξορθολογισμού
της διδακτέας ύλης

Βενετία Μπαλτά
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Στόχοι της εισήγησης:

- Επισήμανση βασικών σημείων από τις οδηγίες διδασκαλίας για καθένα από τα δύο διδακτικά αντικείμενα
- Ανάδειξη σκεπτικού που οδήγησε στις συγκεκριμένες διδακτικές επιλογές
- Συμβολή στη συζήτηση

Για τα συγκεκριμένα μαθήματα, οι οδηγίες:

- Στηρίζονται στα ισχύοντα *θεσμικά κείμενα* (Π.Σ., Ε.Ω.Π.) και στο *πλαίσιο εξορθολογισμού* που έθεσε το ΙΕΠ
- Αξιοποιούν βασικές *παιδαγωγικές αρχές* και θέσεις της *διδασκτικής* για καθένα από τα δύο αντικείμενα
- Υποστηρίζουν *σύγχρονες διδακτικές πρακτικές* (ενθάρρυνση του/της εκπαιδευτικού να σχεδιάζει το μάθημα σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης, συμμετοχικές δραστηριότητες κατά τη διδασκαλία κ.λπ.)

Η διδασκαλία
της Νέας Ελληνικής Γλώσσας
Α' και Β' τάξεις Ημερήσιου ΓΕΛ
Α' Β' Γ' τάξεις Εσπερινού ΓΕΛ

Βασικές παραδοχές για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (1)

- Οι μαθητές /τριες:
- Έχουν διαφορετικούς ρυθμούς και τρόπους μάθησης.
- Η γλωσσική τους επάρκεια αναπτύσσεται και κατακτάται σταδιακά, μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων και πρακτικών που λαμβάνουν χώρα στη σχολική τάξη και εντάσσονται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Βασικές παραδοχές για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (2)

- Οι εκπαιδευτικοί:
- Στηριζόμενοι/ες στο Πρόγραμμα Σπουδών κάθε τάξης, αφού διαγνώσουν τις ανάγκες και τη δυναμική του συγκεκριμένου τμήματος στο οποίο διδάσκουν
- Θέτουν ένα *σύνολο στόχων* για την ενίσχυση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών/τριών

Βασικές παραδοχές για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (3)

- Το “πώς” της διδακτικής πράξης:
- Με ποιους τρόπους μπορούν να υλοποιηθούν οι στόχοι του μαθήματος;
- Ανάπτυξη γενικών και ειδικότερων δεξιοτήτων γύρω από τους άξονες της γλωσσικής διδασκαλίας (ακούω, μιλώ, διαβάζω, γράφω...)
- Ευκαιρίες διαλόγου, επιχειρηματολογίας, αναστοχασμού...
- Αναδιάταξη της ύλης του σχολικού εγχειριδίου, σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης και τον διαθέσιμο χρόνο
- Διδασκαλία του λεξιλογίου και των μορφοσυντακτικών φαινομένων κατά τη διαδικασία μελέτης των κειμένων...

Η ανάγνωση των “Οδηγιών”

- *Γενικές επισημάνσεις, βασικές αρχές:* Τα εισαγωγικά κείμενα “συνομιλούν” μεταξύ τους.
- *Διδακτέα ύλη:* Σύμφωνα με τη στοχοθεσία του μαθήματος για κάθε τάξη, αξιοποιώντας τα σχολικά εγχειρίδια + έγκριτες πηγές έντυπες και ψηφιακές
- *Αξιολόγηση:* Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα Π.Δ.
- *Πίνακες:* Συνοπτική παρουσίαση στόχων και τρόπων διαχείρισης των σχολικών εγχειριδίων

Ειδικότερα για τους πίνακες (1)

- Πίνακας 1
- Επιγραμματική παρουσίαση των κυριότερων από τους επιδιωκόμενους διδακτικούς στόχους σε τέσσερις στήλες που αλληλοσυμπληρώνονται (μελετώμενα θέματα, δεξιότητες, μορφοσυντακτικά φαινόμενα, κειμενικά είδη).
- Ο Πίνακας 1 αξιοποιεί τα περιεχόμενα του σχολικού εγχειριδίου. Ενθαρρύνει τον εμπλουτισμό και την επικαιροποίηση του διδακτικού υλικού.

Ειδικότερα για τους πίνακες (2)

- Πίνακας 2
- Συγκεκριμένες προτάσεις διαχείρισης του σχολικού εγχειριδίου και του διδακτικού χρόνου με βάση πρόβλεψη 50 διδακτικών ωρών
- Ο Πίνακας 2 στηρίζεται στο σχολικό εγχειρίδιο και ενθαρρύνει την αναδιάταξη της ύλης.

Η διδασκαλία
της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας
Α' και Β' τάξεις Ημερήσιου ΓΕΛ
Α' Β' Γ' τάξεις Εσπερινού ΓΕΛ

Βασικές θέσεις για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας (1)

- Το μάθημα οργανώνεται *κειμενοκεντρικά* και λειτουργεί με *μαθητοκεντρικές διαδικασίες*.
- Κατά την προσέγγιση των κειμένων, αξιοποιούνται *δραστηριότητες* ανάγνωσης, κατανόησης, ερμηνείας και δημιουργικής έκφρασης, με στόχους την ανάπτυξη αναγνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και την δημιουργία *αναγνωστών*.

Βασικές θέσεις για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας (2)

- Ενθαρρύνεται η *παραγωγή κριτικού / δημιουργικού λόγου* από τους μαθητές και τις μαθήτριες, με ατομικές ή ομαδικές εργασίες, παρουσιάσεις κ.λπ.
- Τα γραμματολογικά στοιχεία διερευνώνται σταδιακά, συμβάλλουν στην κατανόηση των κειμένων και δεν αποτελούν αντικείμενο αποστήθισης.
- Σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, πραγματοποιούνται δράσεις για την ενίσχυση της *φιλιαναγνωσίας*.

Βασικές θέσεις για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας (3)

- Ο εμπλουτισμός του μαθήματος με επιπλέον υλικό είναι ιδιαίτερα χρήσιμος. Μεταξύ άλλων:
- Αυξάνει τις αναγνωστικές επιλογές
- Συμβάλλει στην ανάπτυξη και έκφραση τεκμηριωμένων προσωπικών θέσεων

Ενδεικτικά:

- *Προτάσεις ανάγνωσης ολόκληρων λογοτεχνικών έργων*
- *Εικονιστικό υλικό*
- *Κινηματογραφικές ταινίες*
- *Μουσικά ακούσματα...*

Γνώμονας για τις επιλογές η ίδια η τάξη...

Για το μάθημα της Λογοτεχνίας στην Α΄ Λυκείου:

- Διδάσκονται δύο από τις τρεις διδακτικές ενότητες του ΠΣ (“Τα φύλα στη λογοτεχνία”, “Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση”, “Θέατρο”).
- Ακολουθούνται οι τρεις φάσεις διδασκαλίας, με την ιδιαίτερη στοχοθεσία καθεμιάς (*Πριν την ανάγνωση, Κυρίως ανάγνωση, Μετά την ανάγνωση*).
- Αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο της τάξης καθώς και κείμενα της νεότερης και σύγχρονης λογοτεχνίας.

Για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας στην Β' τάξη Εσπερινού ΓΕΛ:

- Διδάσκονται τουλάχιστον 10 κείμενα (ποητικά και πεζά) από διάφορες ενότητες του σχολικού εγχειριδίου της Α' Λυκείου.
- Εισαγωγές και εισαγωγικά σημειώματα αξιοποιούνται σταδιακά για την κατανόηση των κειμένων και δεν αποστηθίζονται.

Για το μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας στην Β' Ημερησίου και Γ' Εσπερινού ΓΕΛ:

- Διδάσκονται τουλάχιστον 10 κείμενα (Ημερήσια ΓΕΛ) και τουλάχιστον 8 κείμενα (Εσπερινά), από το σχολικό εγχειρίδιο .
- Τα κείμενα “συνομιλούν” μεταξύ τους, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να προσλαμβάνουν τον πλούτο των θεμάτων και την πολλαπλότητα των λογοτεχνικών αναπαραστάσεων.
- Αναδεικνύεται η δυνατότητα συνεξέτασης λογοτεχνικών κειμένων, στο πλαίσιο κοινής θεματικής.

Συνοψίζοντας (1)

- Κατά την επεξεργασία των Οδηγιών, με βάση τα διαφορετικά Προγράμματα Σπουδών, όπως ισχύουν για κάθε τάξη και διδακτικό αντικείμενο, τα σχολικά εγχειρίδια και τις σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις, επιδιώξαμε:
- Να ενθαρρύνουμε τη συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαδικασία του μαθήματος,
- Να στηρίξουμε τον/την εκπαιδευτικό, διευρύνοντας τη δυνατότητα λήψης διδακτικών αποφάσεων και ενθαρρύνοντας τις συνεργασίες και
- Να ενισχύσουμε την αίσθηση συνέχειας που πρέπει να έχουν μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί, από τάξη σε τάξη.

Συνοψίζοντας (2)

Για τον εξορθολογισμό της ύλης εργάστηκε ολόκληρη ομάδα φιλολόγων. Η πρόταση στην οποία καταλήξαμε, ήταν αποτέλεσμα πολύωρων και δημιουργικών συνεδριάσεων, με συζητήσεις, διαφορετικές απόψεις, συγκλίσεις και εν τέλει ομόφωνες συνθέσεις. Προσωπικά, επιθυμώ να ευχαριστήσω όσους και όσες συνέβαλαν σ' αυτή τη διαδικασία.

Τα μέλη της ομάδας φιλολόγων που εργάστηκαν για την εκπόνηση των Οδηγιών

Αλεξιάδου Θεοδούλη

Γκούφας Κώστας

Γνησίου Μαρία

Ζάγκα Ελευθερία

Κουντουρά Λίνα

Μπαλτά Βενετία